

Kinderen geven hun ideeën, problemen en voorstellen weer in een tekening.

Hoe?

Tekenen kan op verschillende manieren.

- > Kinderen maken volledig hun eigen tekening op een blanco blad.
- > Kinderen krijgen een richtinggevende figuur waar ze iets op kunnen tekenen, bijvoorbeeld verkeersborden, schuine streep in het midden van hun blad.
- > Kinderen tekenen het vervolg van een cartoon of strip.

Voor wie?

Tekenen is een leuke methodiek, zowel voor kleuters als voor leerlingen van het zesde leerjaar.

Tekenen kun je individueel of in kleine groepjes doen.

Individueel tekenen geeft alle kinderen even veel kansen om zich uit te drukken. Dominantere kinderen kunnen hun ideeën niet doordrukken. Alleen kost het veel tijd om aan alle tekeningen even veel aandacht te besteden, om de tekeningen samen te analyseren, te ordenen en er hoofdthema's uit te halen.

Als je in groepjes tekent, start de 'discussie' tussen de leerlingen in elk groepje al vroeger. De leerlingen kunnen hun ideeën dan onderling bijsturen. Je wacht niet met discussiëren tot de hele groep erbij betrokken is.

Hoe lang?

De nodige tijd hangt af van het opzet. Wat wil je te weten komen? Geef je een ruime of een meer gerichte tekenopdracht?

Je kunt de tekentijd beperken tot 15 à 30 minuten. Toch is het soms beter om er geen druk achter te zetten en de duur te laten hangen van de leerlingen zelf. Zij geven dan zelf aan wanneer ze klaar zijn.

De tekeningen bespreken en duiden duurt een kwartiertje per tekening.

Waarom?

Kinderen hebben het recht om thema's die ze belangrijk vinden naar voor te brengen. Kinderen hebben ook het recht om hun mening en ervaringen te uiten en uit te wisselen.

Tekenen is een handige methodiek om kinderen te bevragen. Via tekeningen kun je informatie verzamelen over heel veel thema's die kinderen bezig houden. Of je komt te weten hoe zij tegen een thema aankijken, wat zij er zich bij voorstellen en welke ideeën zij er rond hebben.

De tekening hoeft niet mooi te zijn. Alle tekeningen zijn even waardevol. Het gaat om participatie, dus het tekenproces en de informatie in de tekening zijn belangrijker dan de technische kwaliteiten van het tekenwerk.

Tekeningen worden vaak gebruikt als aanzet om een ruimer gesprek op gang te brengen.

* Bronnen:

1) Jan Van Gils en Peter Dekeyser, Kinderen spreken met de samenleving. Een handreiking rond kinderinspraak en kindertechniek. Onderzoekscenarium Kind en Samenleving, Meise, 1995, pag. 47-48.

2) David Driskell, Creating Better Cities with Children and Youth. A manual for participation. Unesco, Parijs, 2002.

Waarmee?

Tekenen zelf: afhankelijk van bedoeling en keuze.

- > Tekengerief
- > Tekenpapier of kopieën van uitvergrote verkeersborden of kopieën van het begin van een strip
- > Een groot bord of grote vellen papier voor de bespreking.

Aan de slag

Groepsindeling

Ofwel laat je de leerlingen individueel werken, ofwel deel je ze op in groepjes van drie leerlingen die samen één tekening maken.

Stap 1 - Informeren over opzet en verloop: wat gaan we doen?

Eerst leg je uit wat jullie vandaag gaan doen en waarom jullie gaan tekenen. Wat wil je te weten komen? Daarna verduidelijk je wat je met de tekeningen en de informatie achteraf (samen) gaat doen. En wanneer.

Zeg er zeker bij dat het niet om de mooiste tekening gaat. Je wilt vooral weten wat er bij de leerlingen leeft.

Stap 2 - Tekenen: welke problemen, voorstellen of ideeën zet je op papier?

De kinderen maken hun tekening. Terwijl ze dat doen, hou je je als leerkracht op de achtergrond. Of je neemt notities als de leerlingen in groepjes werken. Of maak je je eigen tekening?

Stellen de leerlingen vragen? Geef dan in je antwoord niet de richting aan van de inhoud die ze volgens jou zouden moeten tekenen. Verduidelijk alleen het opzet. Dan kunnen ze hun eigen ideeën helemaal vrij uiten.

Stap 3 - Tekeningen bespreken: wat zie je op de tekeningen?

Het tekenproces zit erop. De kinderen vinden dat ze genoeg tijd hadden om hun hoofdbekommernissen en ideeën te uiten.

Laat de leerlingen hun werk een naam geven of laat ze hun tekening signeren met hun eigen naam. Deze 'personal touch' is achteraf ook handig om alles terug te vinden.

Daarna bespreek je samen de informatie in de tekeningen. Ofwel laat je de leerlingen eerst hun eigen tekening toelichten en mogen de anderen pas daarna reageren of vragen stellen. Ofwel laat je interactie toe tijdens de toelichting: de klas gaat dan meteen discussiëren zodra een aspect van de tekening aan bod komt.

Laat elke leerling (of groepje) zijn tekening toelichten:

- > Wat tekende jij?
- > Wat vind je daar dan van?
- > Hoe gaat dat nu?
- > Waar speelt dat zich af?
- > Wanneer speelt dat zich af?
- > Wat is daar nu?
- > Wat vind je daar zo belangrijk aan?
- > ...

Hulpmiddelen bij de bespreking

1. Maak (als de leerlingen dat goedvinden) potloodnotities op de tekening. Zet bijvoorbeeld cijfers op de tekening en schrijf op een afzonderlijk vel papier de informatie die bij elk cijfer hoort.
2. Schrijf op een groot blad alle thema's uit de tekeningen. Ordenen doe je dan terwijl je alles opschrijft, ofwel achteraf samen met de leerlingen.

Stap 4 - Genoteerde thema's overlopen: is iedereen nog mee?

Door de thema's te overlopen, toets je tegelijk of alle thema's die de leerlingen noemden genoteerd zijn. En of iedereen het eens is over de betekenis van wat de groepjes noteerden: herkennen alle leerlingen zichzelf in hun lijstjes?

Dat is vooral belangrijk als je achteraf samen de belangrijkste werkthema's gaat bepalen.

Stap 5 - Stand van zaken opmaken: hoever staan we nu?

In stap 5 maak je samen een stand van zaken op. Daarna plan je het vervolg.

- > Waar staan we nu?
- > Wanneer werken we verder?

Hiervoor kun je een tijdslijn gebruiken (zie pagina 50).

Stap 6 - Manier van werken evalueren: wat vond je ervan?

Ga in een korte nabespreking na wat de leerlingen ervan vonden.

Evaluatievragen:

- > Deden alle kinderen mee? Waarom/waarom niet?
- > Wat vond je ervan om je ideeën in tekeningen weer te geven?
- > Wat vond je van de bespreking van de tekeningen?
- > Het verloop: luisterde iedereen naar iedereen? Waarom/waarom niet?
- > ...

Tips

Tips over vragen stellen, modereren en mogelijke valkuilen vind je in hoofdstuk 3 onder 'Ideeën, knelpunten en suggesties verzamelen' en onder 'Prioriteiten bepalen' (pagina 62-66).

Tips over samenwerken en afspraken maken met je leerlingen vind je in hoofdstuk 3 onder 'Informereren over het opzet en verloop' (pagina 52-53).

Ofwel eindig je met een lijst van thema's, ofwel met een lijst van interpretaties, bedenkingen en suggesties rond één thema. In de twee gevallen onderzoek je wat haalbaar is en wat niet, en waarvan je met je leerlingen werk gaat maken. Zie daarvoor hoofdstuk 3 (pagina 67 tot 75).

Een vorm van tekenen

VERKEERSBORDEN: Regels en afspraken bespreekbaar maken

Leerlingen tekenen of schrijven in de verkeersborden:

- > Iets wat niet mag in de klas of op school maar waarmee zij niet akkoord gaan of waarvan zij niet begrijpen waarom het niet mag (bijvoorbeeld: naar het toilet gaan tijdens de les, spelen in het gras, topjes dragen).
- > Iets dat moet in de klas of op school waarvan ze willen dat het niet meer moet (bijvoorbeeld: rechtstaan in de klas, een das dragen).
- > Iets dat gebeurt in de klas of op school waarvan ze willen dat het niet meer mag, dat het verboden wordt (bijvoorbeeld pesten, knikkers stelen, voetballen met lederen bal).
- > Iets dat niet gebeurt in de klas of op school waarvan ze vinden dat het wel zou moeten, dat het verplicht moet worden (bijvoorbeeld papiertjes in de vuilnisbak, zeeklassen, feest op carnaval).

Dit mag niet op school, ...

Dit moet op school, maar ...

